



FOLKETINGETS EU-OPLYSNING

Christiansborg
1240 København K
telefon 3337 3337
fax 3337 3330
euopl@folketinget.dk
www.eu-oplysningen.dk

NR. 30

JUNI 2008



Forsvarsforbeholdet

... VIDSTE DU?

... at den irske befolkning stemte nej til Lissabontraktaten ved en folkeafstemning den 12. juni 2008. 53,4 % stemte nej og 46,6 % stemte ja.

Der er derfor usikkerhed om, hvad der sker med traktaten, da den først kan træde i kraft, når alle 27 EU-lande har godkendt den endeligt.

... VIDSTE DU?

... at Danmark har deltaget i 12 civile krisestyringsmissioner siden 2005.

De danske forbehold

Danmark har forbehold over for deltagelsen i fire af EU's centrale samarbejdsområder:

- Euroen
- Forsvarssamarbejdet
- Samarbejdet om retlige og indre anliggender
- Unionsborgerskabet

Det betyder, at Danmark står uden for den fælles mønt, EU's beslutninger og aktioner inden for forsvarsområdet og den del af det retlige samarbejde, der i dag handler om visumpolitik, asyl- og immigrationspolitik og civilretligt samarbejde. Forbeholdet over for unionsborgerskabet sikrer, at unionsborgerskabet ikke træder i stedet for det nationale statsborgerskab. Med Amsterdamtraktaten (1999) blev sætningen om, at unionsborgerskabet ikke træder i stedet for statsborgerskabet ført ind i traktaten og gælder nu alle EU's medlemslande.

De fire forbehold blev til efter det danske nej ved folkeafstemningen om Maastrichttraktaten den 2. juni 1992. Et flertal af Folketingets partier formulerede i oktober samme år et

nationalt kompromis. I det nationale kompromis blev de fire samarbejdsområder i Maastrichttraktaten, som Danmark ønskede forbehold overfor, udpeget. De andre EU-medlemslande accepterede på topmødet i Edinburgh i december 1992 Danmarks forbehold (Edinburgh-afgørelsen).

Ændring af forbeholdene

Danmark kan til enhver tid meddele de øvrige EU-medlemslande, at Danmark ikke længere ønsker at benytte sig af alle eller en del af forbeholdene. De danske forbehold kan til gengæld kun fjernes eller ændres efter folkeafstemning i Danmark.

Hvad er forsvarsforbeholdet?

Det danske forsvarsforbehold er et af de fire forbehold. Ifølge forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke "i udarbejdelsen og gennemførelsen af afgørelser og aktioner inden for Unionen, som har indvirkning på forsvarsområdet". Det er samtidig en del af forsvarsforbeholdet, at Danmark ikke vil hindre, at andre EU-medlemslande kan udvikle et tættere samarbejde på forsvarsområdet.

TILFÆLDE HVOR DANMARK HAR ANVENDT FORSVARSFORBEHOLDET

1. Militæroperation i Tchad og Den Centralafrikanske Republik

Oktober 2007

2. Militæroperation i den Demokratiske Republik Congo

April 2006

3. Civil-militær støtteoperation for den Afrikanske Unions mission i Darfur

Juli 2005

4. Militæroperation i Bosnien-Hercegovina

Juli 2004

5. Oprettelse af Det Europæiske Forsvarsagentur

Juli 2004

6. Oprettelse af en mekanisme til finansiering af EU-operationer på forsvarsområdet

Februar 2004

7. Militæroperation i Den Demokratiske Republik Congo (Artemis)

Juni 2003

8. Militær operation i Makedonien (FYROM)

Januar 2003

9. Etablering af et EU-satellitcenter

Juli 2001

10. Genoprettelse af funktionsdygtig politistyrke i Albanien

Marts 1999

11. Brug af militæralliancen Vestunionens (WEU's) satellitcenter

November 1998

12. Minerydning i Kroatien

November 1998

13. Beslutning om at undersøge muligheden for at iværksætte politiaktioner til støtte for albanske myndigheder

September 1998

14. Fælles holdning til konfliktforebyggelse og konfliktløsning i Afrika

Juni 1997

15. Gennemførelse af en fælles aktion i De store søers område i Afrika

November 1996

16. Fælles aktion om bekæmpelse af den vilkårlige anvendelse og globale spredning af personelminer

Oktober 1996

17. Beslutning vedrørende evakuering af EU-statsborgere

Juni 1996

Hvad betyder forsvarsforbeholdet?

Forsvarsforbeholdet betyder, at Danmark ikke kan deltage i militære krisestyringsoperationer ledet af EU. Danmark deltager heller ikke i opbygningen af EU's militære kapacitet. Det vil sige det mandskab, materiel (kampfly, kommunikationsudstyr mv.) og de støttefunktioner (f.eks. transportkapacitet) medlemslandene kan bidrage med, når EU udfører militære operationer. Danmark er heller ikke med til at beslutte, hvor og hvordan EU skal gennemføre konkrete militære operationer. Danmark bidrager derfor heller ikke til finansieringen af de militære operationer eller opbygning af militær kapacitet.

Danmark kan derimod godt deltage i civile krisestyringsoperationer, der gennemføres af EU, som f.eks. EU's politimissioner i Bosnien-Herzegovina og Afghanistan. Danmark kan også deltage aktivt i generelle drøftelser om europæisk krisestyring. Derfor deltager Danmark også i møder om europæisk krisestyring i EU, selv om de danske repræsentanter her ikke altid har stemmeret.

Krisestyringsoperationer

Siden EU's stats- og regeringschefer på topmødet i Köln i juni 1999 blev enige om, at EU skal være i stand til at gennemføre militære operationer, er udviklingen af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik gået stærkt. F.eks. har EU haft 21 krisestyringsoperationer rundt omkring i verden. Ca. halvdelen har været politimissioner, bl.a. i Afghanistan, Bosnien, Makedonien (FYROM) og de palæstinensiske selvstyreområder, hvor Danmark har deltaget. Den anden halvdel har været militære operationer, som Danmark ikke har deltaget eller deltager i (se tabel). Krisesty-

... VIDSTE DU?

... at den nordiske EU-kampgruppe består af 2.800 mand fra Sverige, Finland, Norge, Estland og Irland.

ringsoperationerne kan komme i stand på EU's eget initiativ eller på baggrund af en anmodning fra f.eks. FN. Det er medlemslandene, der stiller deres kamptropper mv. til rådighed for EU på samme måde, som det sker i NATO.

Militær kapacitet

EU's sikkerheds- og forsvarspolitik omfatter også opbygning af militær kapacitet, f.eks. opbygningen af EU-kampgrupper. Det er militærenheder, der består af ca. 1.500 mand fra forskellige EU-medlemslande og Norge, som står klar til hurtig indsættelse i et konfliktområde. På grund af forsvarsforbeholdet er Danmark ikke tilmeldt nogen kampgruppe. Danmark deltager heller ikke i arbejdet i EU's europæiske forsvarsagentur (EDA), der blev oprettet i 2004. EDA har bl.a. til opgave, at forbedre EU's forsvarskapacitet og fremme samarbejde om forsvarsudstyr mellem EU's medlemsstater og forsvarsrelateret forskning og teknologi.

Lissabontraktaten og forsvarsforbeholdet

EU's nye traktat, Lissabontraktaten, der endnu ikke er trådt i kraft, ændrer ikke på det danske forsvarsforbehold. Dog tydeliggør traktaten, at Danmark på grund af forsvarsforbeholdet ikke stiller militær kapacitet til rådighed for EU's aktioner.

Læs mere om forsvarsforbeholdet på EU-Oplysningens temaside: www.euo.dk.

